

บทที่ ๑

บทนำ

ความสำคัญและความ เป็นมาของปัญหา

ลำดับการเกิดเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เด็กแต่ละคนในครอบครัวจะมีลำดับการเกิดที่แตกต่างกัน ลำดับการเกิดเป็นตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ ดังคำกล่าวของฟรอยด์ (Freud) ที่ว่าตำแหน่งของเด็ก ๆ ตามลำดับของพี่น้องทั้งชายและหญิงนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสาเหตุแห่งชีวิตในอนาคตของเขา^๑ ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ และการอบรม เลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้กับเด็กแต่ละคนแตกต่างกัน จึงทำให้เด็กแต่ละคนตามลำดับการเกิดมีความแตกต่างกันไปด้วย เซียร์ แมคโคลีย์ และเลวิน (Sear, Maccoley and Levin, 1957) ได้ศึกษาพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ต่อเด็กที่มีลำดับการเกิดแตกต่างกัน ข้อค้นพบนี้เป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ของเด็กอเมริกัน ในโรงเรียนอนุบาลนอกเมือง New England ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๔๑ - ๑๙๔๒^๒

พ่อแม่มักมีความยินดี ภูมิใจ และชื่นเต้นกับลูกคนโต แต่ก็มีความรู้สึกอื่น ๆ ด้วย อาจจะตึงเครียด และมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความสามารถในการเลี้ยงดูเด็ก^๓ พ่อแม่มักจะมี

^๑Freud, cited by Dorothy Rogers, Issue in Adolescent Psychology (New York : Meredith Coporation, 1969), p.261.

^๒Sear, Maccoley and Levin, cited by Schooler, "Birth Order Effect : Not here, not now !" Psychological Bulletin 78 (September 1972), p.171.

^๓Lucille K. Forer, Birth Order and Life Role (U.S.A. : Charles C. Thomas Publisher, 1969), p.29.

ความคาดหวังอย่างมากในเรื่องของการกระทำและสัมฤทธิ์ผลของลูกคนโตมากกว่าลูกคนอื่น ๆ เพราะเขาเป็นศูนย์กลางแห่งความเอาใจใส่ในช่วงเวลาหนึ่ง ลูกคนเดียวและลูกคนโต มักทำตามมาตรฐานของพ่อแม่มากกว่าลูกคนอื่น ๆ ลูกคนโตในกลุ่มที่ถูกศึกษาที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มักแสดงการเรียกร้อง ความต้องการมากกว่าลูกคนอื่น ๆ เขามักเห็นว่าพ่อแม่เป็นคนเข้มงวด เผด็จการ ออกคำสั่ง ซึ่งขัดห้ามและทัศนคติด้านระเบียบวินัยของพ่อแม่จะรวม เป็นมาตรฐานซึ่งเป็นตัวเน้นในการปฏิบัติของเขา^๑

✓ เมื่อมีลูกคนต่อมาพ่อแม่จะเปลี่ยนไปโดยได้ประสบการณ์จากลูกคนโต เขาอาจจะไม่ใส่ใจในลูกคนต่อมาเหมือนกับที่ใส่ใจในลูกคนโต แต่เขาไม่หวาดกลัวและวิตกกังวลเหมือนเมื่อมีลูกคนโต พ่อแม่จะกลายเป็นคนที่ต้องการการพัฒนาการที่ปกติ และสัมฤทธิ์ผลของลูกตามความเป็นจริง เขาอาจจะไม่ได้ให้ความเอาใจใส่และให้เวลากับลูกคนอื่น ๆ เท่ากับลูกคนโต เพราะมีลูกคนโตที่พ่อแม่ต้องแบ่งเวลาและความเอาใจใส่ให้ด้วย พ่อแม่แทบจะไม่มีความสัมพันธ์กับลูกคนอื่น ๆ อย่างใกล้ชิดเท่ากับลูกคนโต^๒

ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่ และลูกคนโตนี้เป็นประโยชน์สำหรับเด็ก คือ ลูกคนโตมีแนวโน้มที่จะพัฒนาทักษะทางด้านการใช้ถ้อยคำได้มากกว่าลูกคนอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการสื่อสารกันด้วยคำพูดระหว่างพ่อแม่กับลูกคนโตมากกว่าระหว่างพ่อแม่กับลูกคนอื่น ๆ^๓

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าสภาพการเรียนรู้ทางสังคมที่ลูกคนโตได้ประสบนั้นแตกต่างไปจากที่น้องของเขาได้พบอย่างชัดเจน เช่น ลูกคนโตต้องเผชิญหน้ากับการปรับตัวที่ยุ่งยากอันเกี่ยวข้องกับการสูญเสียสถานภาพการเป็นลูกคนเดียว เขาต้องถูกคาดหวังอย่างมากจากพ่อแม่ ต้องรับผิดชอบในการดูแลน้อง ๆ เป็นต้น^๔ สิ่งเหล่านี้ทำให้ลูกคนโตมีพฤติกรรม

^๑Ibid., p.34.

^๒Ibid., p.30.

^๓Ibid., p.35.

^๔C.K. Mussen, Child Development and Personality, 3d ed.

และบุคลิกภาพหลายอย่าง ที่แตกต่างไปจากลูกคนอื่น ๆ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาความแตกต่างระหว่างลูกคนโตและลูกคนอื่น ๆ

จากความคิดที่ว่า การอบรม เลี้ยงดู และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับลำดับตามตำแหน่งในหมู่พี่น้อง ได้นำไปสู่ความสนใจเรื่องลำดับการเกิดมากกว่าร้อยละ การศึกษาวิจัยที่ใช้ลำดับการเกิดเป็นตัวแปรที่เป็นเกณฑ์มีมากมาย^๑ ทำให้เราได้ทราบความแตกต่างของลำดับการเกิดในหลาย ๆ ด้าน สิ่งหนึ่งที่น่าสนใจซึ่งเป็นข้อค้นพบจากการวิจัยคือความแตกต่างในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) หรือความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) Sampson (1965) ได้ศึกษานักเรียนมัธยมซึ่งเป็นลูกคนแรกจากครอบครัวที่มีลูก ๒ คน พบว่าลูกคนโตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ^๒

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ก้าวหน้า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตจากความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้ทำให้มีนักจิตวิทยาสนใจศึกษาเรื่องนี้มาก เมอร์เรย์ (Murray) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) ว่าหมายถึงความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฝ่าอุปสรรคในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพยายามเอาชนะคนอื่น หรือความต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผล^๓

^๑Richard W. Bradley, "Birth Order and School - Related Behavior : A Heuristic Review," Psychological Bulletin 70 (July 1960) : 45.

^๒Sampson, cited by Richard W. Bradley, "Birth Order and School - Related Behavior : A Heuristic Review," p.47.

^๓H.A. Murray, Explorations in Personality (New York : Oxford University Press, 1938), p.164.

การที่บุคคลจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้น จะต้องได้รับการฝึกฝนส่งเสริมมาตั้งแต่
 ยังเล็ก แมคเคลแลนด์ กล่าวว่า จากผลการวิจัยต่าง ๆ ปรากฏว่าสิ่งที่ดีที่สุดคือการเน้นความ
 สำคัญที่จะบรรลุถึงมาตรฐานทางด้านความสำเร็จในระหว่างอายุ ๖ และ ๘ ปี^๑ ครอบครั
 จึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ดังข้อสรุปของแมคเคลแลนด์ที่ว่าตัว
 กำหนดที่สำคัญของความต้องการความสำเร็จส่วนมากเน้นที่ครอบครัว^๒ จากความสำคัญของ
 ครอบครัวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาลำดับที่การเกิดอันเป็นองค์ประกอบหนึ่ง
 ของครอบครัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการวิจัยครั้งนี้จะให้ประโยชน์ในการส่งเสริมแรง
 จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเฉพาะเป็นประโยชน์กับพ่อแม่ที่ทำหน้าที่เลี้ยงดูลูก ให้ได้ทราบว่า การเลี้ยง
 ดูลูกในแต่ละลำดับการเกิดนั้นมีผลให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ต่างกัน จึงควรจะใช้วิธีการ
 อบรมเลี้ยงดูที่จะช่วยให้ลูกทุกคนได้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงทัดเทียมกัน เพื่อเป็นประโยชน์แก่
 ตัวเด็กและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติต่อไป

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำดับการเกิด ลำดับการเกิดคือตำแหน่งที่ต่อเนื่องกันของบุคคลในระหว่างพี่น้อง^๓
 มีนักจิตวิทยาหลายคนได้ให้ความสนใจกับลำดับการเกิด และได้มีการศึกษารวบรวมเกี่ยวกับความ
 สัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและบุคลิกภาพของมนุษย์กันอย่างมากมาย แอดเลอร์ (Adler,
 1928) ได้กล่าวถึงลำดับการเกิดต่าง ๆ ไว้ว่า

^๑ เดวิด ซี แมคเคลแลนด์, สังคมแห่งความสำเร็จ แปลโดยสุเทพ สุนทรเกสัช,
 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๑๔), หน้า ๒๖๔.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖๗.

^๓ Jonathan B. Warren, "Birth Order and Social Behavior,"
Psychological Bulletin 65 (January 1966) : 38.

ลูกคนโตรู้สึกเหมือนถูกน้องที่เกิดมาใหม่ขับไล่อัน ดังนั้นจึงต้องการเอาตำแหน่งคืน โดยการต่อสู้ ถ้าไม่สามารถจะได้รับความช่วยเหลือในการต่อสู้ เขาอาจจะกลายเป็นเด็กซึมเศร้า ฉุนเฉียว หดหู่ และจะแสดงความหมกหมุ่นที่ออกมาเมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ลูกคนโตมักจะเป็นคนอนุรักษ์นิยม ชอบความมีอำนาจ ถ้าเขาเข้มแข็งพอ เขาก็จะเป็นเด็กที่ต่อสู้
ดีขึ้น

สำหรับลูกคนที่ ๒ ต้องเผชิญกับพี่โตกว่าอยู่เสมอ เขาจึงกลายเป็นคนที่มีความรู้สึกแข่งขัน ถ้าเขาแข่งขันกับพี่ได้สำเร็จ เขาจะมีแบบแผนบุคลิกภาพที่ดีมาก แต่ถ้าพ่ายแพ้ในการแข่งขัน ทั้งการใช้คำพูดและการเล่น เขาจะหมกหมุ่น เศร้าหมองในช่วงเวลาต่อมา

ส่วนลูกคนที่ ๓ นั้นจะมีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นหนึ่งเช่นกัน ซึ่งถ้าเขามีความสามารถมากกว่าพี่ ๆ ของเขา เขาก็จะรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจมีความสำคัญ แต่ถ้าเขาไม่มีความสามารถอยู่ในตัว ก็อาจกลายเป็นคนที่หลบซ่อน ซ้ำเกียจ หลบหนีการงาน ปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยไร้ประโยชน์ และชอบแก้ตัวอยู่เสมอเมื่อทำความผิด^๑

นอกจากนี้ คาแกน (Kagan) ได้เสนอความแตกต่างของลูกคนแรก และลูกคนอื่น ๆ ไว้ ๕ ประการดังต่อไปนี้

๑. ลูกคนโตมีมาตรฐานการแข่งขันและคุณสมบัติแวดล้อม ซึ่งถูกให้คุณค่าในทางที่ดี โดยพ่อแม่และสังคมแก่ผู้ใหญ่สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น ถ้าพ่อแม่ให้คุณค่าแก่ทักษะทางการศึกษา ลูกคนแรกจะใช้มาตรฐานระดับผู้ใหญ่เป็นที่มาของการตั้งมาตรฐานแห่งคุณภาพของเขา มาตรฐานนี้มักจะสูงเกินไป ส่วนลูกคนอื่น ๆ นั้นมีมาตรฐานความต้องการที่ต่ำกว่า เพราะเขาสามารถเปรียบเทียบตัวเขากับพี่ได้เท่า ๆ กับพ่อแม่ ดังนั้นลูกคนอื่น ๆ ก็มักจะมีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกับความจริงมากกว่า

^๑Adler, cited by G.R. Medinnus and R.C. Johnson, Child and Adolescent Psychology (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1974), pp. 257 - 258.

๒. ลูกคนโตมีเพียงผู้ใหญ่นั้นที่จะเป็นแบบอย่างสำหรับเขา ดังนั้นเขาจึงมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบผู้ใหญ่ตั้งแต่เด็ก จนกระทั่งโตขึ้น เขาก็จะเลือกผู้ที่แก่กว่าเป็นแบบอย่างของเขา ส่วนลูกคนอื่น ๆ นั้นมีที่ที่จะเป็นแบบอยู่แล้ว เจื่อนไขนี้เองทำให้แรงจูงใจของลูกคนอื่น ๆ ที่จะเลียนแบบพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ลดน้อยลง

๓. ลูกคนโตมักได้พบกับความมีเหตุผล และความมีระเบียบแบบแผนมากกว่า ตัวอย่างเช่น เมื่อเขาสงสัยในสิ่งใด เขาถามพ่อแม่เขาจะได้รับคำตอบที่มีเหตุผลและถูกต้องแน่นอนอยู่เสมอ แต่ลูกคนอื่น ๆ นั้นจะได้รับคำตอบที่ไม่แน่นอน ความไม่มีเหตุผลจากที่ ถูกเบียดเบียน และรุกราน จึงทำให้เขากลายเป็นคนที่มีความมีเหตุผล มีระเบียบน้อยกว่าผู้เป็นพี่

๔. ลูกคนโตมักมีความวิตกกังวลมากกว่าลูกคนอื่น ๆ เนื่องจากการสูญเสียความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่เมื่อลูกคนใหม่เกิดมา และจากการที่มีผู้ใหญ่อยู่ใกล้ซิดมานานทำให้เขามีแนวโน้มที่จะหันไปหาคนอื่นในเวลาที่เขาวิตกกังวล เขาจะต้องการพึ่งคนอื่นอย่างเห็นได้ชัดในเวลาที่เขามีความเครียด

๕. ลูกคนโตมักจะโอนเอียงไปสู่ประสบการณ์ที่ผิดมากกว่าลูกคนอื่น ๆ เนื่องจากลูกคนโตนั้นโดยธรรมชาติจะอึดจ้านอง และคิดว่าตนเองอยู่อย่างโดดเดี่ยว จึงทำให้เขาก้าวไปสู่ความผิด และทำความเสียหายให้กับตนเอง^๑

ทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นข้อสรุปที่นักจิตวิทยาได้กล่าวถึง ลำดับการเกิดต่าง ๆ ไว้ได้ชัดเจนพอสมควร สำหรับงานวิจัยเรื่องลำดับการเกิดนั้นมีการศึกษาไว้หลายแห่งหลายมุม และได้ศึกษามาเป็นเวลานานนับร้อยปีแล้ว โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดที่มีต่อสัมฤทธิ์ผล ข้อมูลแรกได้มาจากแกลตัน (Galton, 1874) เขาได้เลือกนักวิทยาศาสตร์

^๑Kagan, cited by Mussen, Child Development and Personality, pp. 497 - 498.

ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่เขาตั้งไว้ และได้เก็บข้อมูลด้านชีวประวัติ รวมทั้งลำดับการเกิดของเขาด้วย จากการรวบรวมนี้เขาพบลูกชายคนเดียวและลูกชายคนโต มากกว่าที่เขาคาดเอาไว้^๑ ต่อมาเอลลิส (Ellis, 1904) ได้ศึกษาอัจฉริยบุคคลชาวอังกฤษ โดยคัดเลือกจาก Dictionary of National Biography จำนวน ๖๖ เล่ม เป็นคนที่มีชีวประวัติอยู่ในพจนานุกรมเล่มนั้น ๓ หน้าหรือมากกว่านั้น แต่ไม่นับผู้ที่อยู่ในตระกูลขุนนาง ประกอบด้วยผู้หญิง ๕ คน และผู้ชาย ๙๗๔ คน ผลปรากฏว่าเป็นลูกคนโตมากกว่าคนกลาง และคนสุดท้อง^๒ และในช่วงที่เอลลิส (Ellis) เผยแพร่งานของเขานั้น แคทเทล (Cattell) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันก็ได้เผยแพร่ข้อมูลที่ประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกันจำนวน ๘๘๕ คน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและความมีชื่อเสียง พบว่าเป็นลูกคนโตมากที่สุด คนสุดท้องรองลงมา^๓

ในปี ๑๙๑๔ โคราโด จินี (Corado Gini) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและการเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยการส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ในมหาวิทยาลัยในประเทศอิตาลี จำนวน ๔๔๕ คน เขาพบว่า เป็นลูกคนโตมากกว่าที่คาดไว้ถึง ๒ เท่า^๔

ภายหลังจากการศึกษาเรื่องความมีชื่อเสียง และลำดับการเกิดแล้ว ได้มีผู้ศึกษาต่อเนื่องไปถึงเรื่องสติปัญญา เทอร์แมน (Terman, 1925) ได้ศึกษานักเรียนที่เรียนเก่ง ๑๐๐๐ คน ซึ่งมีระดับสติปัญญา ๑๔๐ หรือสูงกว่านั้น ซึ่งเป็นพวกที่มีระดับสติปัญญาสูงสุด ๑% ของประชา-

^๑Galton, cited by William D. Altus, "Birth Order and Its Sequelae," in Influence on Human Development, ed. Urie Bronfenbrenner (Hinsdale, Illinois : Dryden Press Inc., 1972), p.600.

^๒Ellis, cited by William D. Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.600.

^๓Cattell, cited by William D. Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.600.

^๔Corado Gini, cited by William D. Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.601.

กรทั่วไป ส่วนใหญ่เด็กพวกนี้มาจากครอบครัวเล็ก มีเพียงเล็กน้อยที่มาจากครอบครัวที่มีลูก ๕ คน หรือมากกว่านั้น เทอร์แมนพบว่าในกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัว ๒, ๓ หรือ ๔ คน นั้น เป็นลูกคนโตมากที่สุด รองลงมาก็เป็นลูกคนสุดท้อง และลูกคนกลาง ๆ ที่เหลือ^๑ อัลทัส (Altus) กล่าวว่า "ข้อค้นพบของเทอร์แมนชี้ให้เห็นว่าลำดับการเกิดมีความสำคัญในกลุ่มบุคคลที่มีความฉลาด"^๒ และความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากการวิจัยของนิโคลส์ (Nichols, 1964) เขาใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมซึ่งเป็นผู้เข้ารอบสุดท้ายในการแข่งขันชิงทุน National Merit จำนวน ๑๖๑๘ คน นิโคลส์รายงานว่าตัวแทน ๕๖๘ คนจากครอบครัวที่มีลูก ๒ คนนั้นเป็นลูกคนโตถึง ๖๖% ใน ๑๔๔ คนจากครอบครัวที่มีลูก ๓ คน เป็นลูกคนโต ๕๒% ใน ๒๔๔ คนจากครอบครัวลูก ๔ คน เป็นลูกคนโต ๕๙% จากครอบครัวที่มีลูก ๕ คน จำนวน ๘๕ คน เป็นลูกคนโต ๕๒% สรุปได้ว่าเกือบ ๖๐% ของผู้เข้ารอบคัดเลือกสุดท้ายทั้งหมดเป็นลูกคนโต และนิโคลส์ได้แสดงให้เห็นว่าลำดับการเกิดนั้นสัมพันธ์กับความถนัดทางการเรียน เฉพาะในกลุ่มพวกเรียนเก่งเท่านั้น โดยการให้นักเรียนมัธยมจำนวนมากทำแบบทดสอบซึ่งใช้คัดเลือกผ่านรอบแรก ปรากฏว่าลำดับการเกิดไม่มีความสัมพันธ์กับคะแนนที่ได้รับเลย^๓

อัลทัส (Altus, 1959) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดและความถนัดกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มหนึ่งประกอบด้วยนิสิต

^๑Terman, cited by William D. Altus, "Birth Order and Its Sequelae,"p.602.

^๒Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.602.

^๓Nichols, cited by Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.602.

ปริญญาดรี ๑๘๐๐ คน และอีกกลุ่มหนึ่ง ๒๕๐๐ คน พบว่าคะแนนจากการทดสอบสติปัญญาทางการใช้คำพูดโดยให้เติมคำศัพท์ที่เว้นไว้ของลูกคนโต สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติเล็กน้อย^๑ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ สคูโนเวอร์ (Schoonover, 1959) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาและผลสัมฤทธิ์กับลำดับที่เกิดเพศของพี่น้อง และช่วงห่างของอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นพี่น้องที่มีอายุใกล้เคียงกัน ๖๔ คู่ เครื่องมือที่ใช้ทดสอบสติปัญญาคือ The Stanford Binet test และ The Stanford Achievement test ผลการวิจัยพบว่า

๑. ไม่พบความแตกต่างระหว่างพี่น้องในเรื่องของเขาวนปัญญาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๒. ผู้ที่มีพี่น้องเป็นชาย มีอายุสมองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีพี่น้องเป็นหญิง
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเขาวนปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับพี่น้องที่มีอายุใกล้เคียงกันเป็นคู่ ๆ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^๒

แต่เพียซ (Pierce, 1959) ได้รวบรวมนักเรียนซึ่งมีคะแนนการทดสอบทางการเรียนสูง และได้จัดแบ่งเด็กออกเป็นพวกที่ประสบความสำเร็จ และพวกที่ไม่ประสบความสำเร็จ กลุ่มที่ได้รับความสำเร็จสูงประกอบด้วยลูกคนโตและลูกคนเดียวเป็นส่วนใหญ่^๓ ซึ่งสอดคล้อง

^๑Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.603.

^๒Scoonover, "The Relationship of Intelligence and Achievement to Birth Order, Sex of Sibling, and Age Interval," Journal of Educational Psychology 50 (August 1959) : 145.

^๓Pierce, cited by Richard W. Bradley, "Birth Order and School Related Behavior," p.47.

กับเอลเดอร์^๑ (Elder, 1962) และสแควชเตอร์^๒ (Schachter, 1963) ที่รายงานว่า
ลูกคนโตมีคะแนน GPA สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ

ในปี ๑๙๗๖ นุตทัล และคณะ (Nuttall. E.V. et al., 1976) ได้ศึกษา
อิทธิพลของขนาดครอบครัวลำดับการเกิด ช่วงที่ห่างของพี่น้อง และความหนาแน่นของพี่น้อง
ต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชาย และหญิง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างชาย ๒๔๗ คน หญิง ๓๐๖ คน
พบว่าหลังจากควบคุมสมรรถภาพทางสมอง (I.Q.) แล้ว นักเรียนชายที่มาจากครอบครัวขนาด
เล็กมีแนวโน้มที่จะมีอันดับคะแนนสูงกว่านักเรียนชายที่มาจากครอบครัวใหญ่ นักเรียนหญิงที่เป็น
ลูกคนแรกมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนหญิงที่เป็นบุตรคนรอง นอกจากนี้เขาได้เสนอ
แนะนำว่านักเรียนหญิงที่เป็นลูกคนโตอาจมีพัฒนาการหรือความรับผิดชอบที่ต้องทำงานหนัก ทำให้มี
สัมฤทธิ์ผลสูง สำหรับช่วงที่ห่างของพี่น้องนั้น มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสัมฤทธิ์ผลทางการ
เรียนเฉพาะในนักเรียนชายเท่านั้น และหลังจากควบคุมสมรรถภาพทางสมองแล้วไม่มีความ
สัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ^๓

^๑Elder, cited by Richard W. Bradley, "Birth Order and Social
Related Behavior," p.47.

^๒Schachter, cited by Richard W. Bradley, "Birth Order and
Social Related Behavior," p.47.

^๓Eva Vazquez Nuttall and et al., "The Effects of Family Size,
Birth Order, Sibling Separation and Crowding on the Academic Achievement
of Boys and Girls," American Education Research Journal 13 (Summer 1976)
: 217.

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยนั้น แก้วตา คณະวรรณ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดกับบุคลิกภาพทางด้าน พบว่าลำดับการเกิดและเพศไม่มีผลทำให้สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนต่างกัน^๑ ข้อค้นพบนี้ขัดแย้งกับเอลเดอร์ (Elder, 1962) และสแควเตอร์ (Schachter, 1963) ซึ่งได้กล่าวไว้แล้ว เช่นเดียวกับปัญญากรณ ชูตั้งกร ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ จำนวน ๑๕๐ คน พบว่าองค์ประกอบทางสังคมด้านลำดับการเกิด ช่วงที่ห่างของบุตร ลักษณะของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลรวม และสัมฤทธิ์ผลรายวิชาของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ^๒ ผลการวิจัยนี้สนับสนุนข้อค้นพบของแก้วตา คณະวรรณ

นอกจากการวิจัยด้านสัมฤทธิ์ผลกับลำดับการเกิดแล้ว ยังมีผลงานวิจัยเกี่ยวกับลำดับการเกิดและบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ อีกมาก คอช (Koch 1956, 1960) ศึกษาอิทธิพลของพี่น้องที่มีต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ ๕-๖ ขวบ จำนวน ๓๖๐ คน เขาได้ศึกษาตัวแปรเหล่านี้คือ เพศของกลุ่มตัวอย่างเพศของพี่น้องลำดับการเกิดของกลุ่มตัวอย่าง ช่วงห่างของอายุของพี่น้องซึ่งห่างกันตั้งแต่ ๒-๖ ปี กับตัวแปรตาม คือลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้จากการประเมินของครู คอช (Koch) พบว่า

๑. ลูกคนโตมีพัฒนาการทางภาษาดีกว่าลูกคนที่ ๒ พบได้ชัดเจนกว่า ยิ่งถ้าช่วงอายุของเด็ก ๒ คนแตกต่างกันมาก ผลที่ได้จะยิ่งชัดเจนมากขึ้น

๒. การเลียนแบบบทบาททางเพศ เด็กชายที่มีพี่สาวจะเลียนแบบพี่สาว แต่ถ้า

^๑ แก้วตา คณະวรรณ, "ความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดกับบุคลิกภาพทางด้าน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๙), หน้า ๔๕.

^๒ ปัญญากรณ ชูตั้งกร, "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๔๒.

อายุของทั้ง ๒ คนมีช่วงห่างกันมากการเปลี่ยนแปลงจะลดลง เด็กหญิงที่มีพี่ชายจะมีลักษณะค่อนข้างคล้ายเพศชายมากกว่าเด็กหญิงที่มีพี่สาว

๓. เด็กที่มีพี่น้องเป็นผู้ชาย จะมีระดับสติปัญญาสูงกว่าเด็กที่มีพี่น้องเป็นผู้หญิง พิจารณาจากคะแนน Primary Mental Ability test คอช (Koch) ให้ความเห็นว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กผู้ชายมีประสบการณ์ที่กว้างขวางกว่าเด็กหญิง มีความก้าวร้าวสูง อดอยากแข่งขัน สิ่งนี้อาจเป็นสิ่งช่วยกระตุ้นสิ่งแวดล้อมสำหรับพี่น้องของเขาก็ได้

๔. ถ้าพี่น้องมีอายุต่างกันมากความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ของพี่น้องก็จะแตกต่างกัน ลูกคนที่ ๒ จะสนใจสิ่งต่าง ๆ มากกว่าลูกคนโต

๕. ลูกคนโตมีการวางแผนการต่าง ๆ ได้ดีกว่าลูกคนที่ ๒ คอช (Koch) ให้เหตุผลว่า ลูกคนโตมีความรับผิดชอบสูง และต้องวางแผนงานต่าง ๆ ไว้อย่างรัดกุม เพื่อที่จะรักษาตำแหน่งความเป็นหนึ่งของตนไว้^๑

สแควเตอร์ (Schachter, 1959) ได้สรุปผลจากงานวิจัยหลายครั้งในรอบหลาย ๆ ปีเอาไว้ว่า ลูกคนโตมีความต้องการไมตรีสัมพันธ์มากกว่าลูกคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเขารู้สึกว่าได้รับอันตราย โดยนับนี้ลูกคนโตจึงมักขึ้นอยู่กับคนอื่นมากกว่า^๒ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สแตเฟิล และวอลเตอร์ (Staffle and Walter, 1961) ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกคนโตได้คะแนนความต้องการไมตรีสัมพันธ์สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ^๓ เช่นเดียวกับแซมสัน (Sampson, 1962) ได้พบว่านิสิตปริญญาตรีทั้ง ๒ เพศที่เป็นลูกคนโตได้คะแนนความต้องการไมตรีสัมพันธ์สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ^๔

^๑Koch, cited by Medinnus and John, Child and Adolescent Psychology, p.221.

^๒Schachter cited by Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.60

^๓Staffle and Walter, cited in Warren, "Birth Order and Social Behavior," p.42.

^๔Sampson, cited by Warren, "Birth Order and Social Behavior," p.42.

แคปรา และดิทส์ (Capra and Dittes, 1962) ศึกษานิสิตปริญญาตรีแห่งมหาวิทยาลัยเยล (Yale) พบว่าลูกคนโตมักจะอาสาสมัครในการทดลองทางจิตวิทยา มากกว่าลูกคนอื่น ๆ^๑ ข้อค้นพบนี้ได้รับการสนับสนุนจากอัลทัส (Altus, 1965) เขาพบว่าลูกชายคนโตชอบอาสาสมัครในการทดลองในสัดส่วนที่มากกว่าลูกคนอื่น ๆ สำหรับลูกสาวคนโตนั้นก็พบความแตกต่างเช่นกันแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^๒

แกนดี้ (Gandy, 1973) ศึกษาความแตกต่างของลำดับการเกิดในกลุ่มนักศึกษาชายโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความสนใจในอาชีพ (SVIB) โดยมีลำดับที่ การเกิด และเพศของพี่น้องเป็นตัวแปรอิสระ และคะแนนจากแบบสอบถามความสนใจด้านอาชีพ (SVIB) เป็นตัวแปรตามผลปรากฏว่า

๑. ไม่มีความแตกต่างระหว่างลำดับที่การเกิด เพศของพี่น้อง หรือผลของการมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
๒. ลูกคนโตได้คะแนนวิชาจิตศาสตร์สูงกว่าลูกคนที่ ๒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
๓. ลูกชายคนโตที่มีน้องชายได้คะแนนสูงกว่าลูกชายคนโต ที่มีน้องสาว
๔. ลูกชายคนที่ ๒ ที่มีพี่สาวได้คะแนนสูงกว่าลูกชายคนโตที่มีน้องสาว^๓

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ แมคเกอร์ริค และเลวิส (McGurk and Lewis) ได้ศึกษาความแตกต่างของลำดับการเกิดในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กซึ่งมีลำดับการเกิดต่างกัน ๓

^๑Capra and Dittes, cited by Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.607.

^๒Altus, "Birth Order and Its Sequelae," p.607.

^๓Gerald L. Gandy "Birth Order and Vocational Interest,"
Developmental Psychology 9 (November 1973) : 406-410.

ลำดับ กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย ๒๔ คน และหญิง ๒๔ คน อายุ ๔๔ เดือน โดยแบ่งเป็นลูกคนโต ๑๔ คน ลูกคนที่ ๒ จำนวน ๑๐ คน ส่วนที่เหลือเป็นลูกคนอื่น ๆ จากการสังเกตในโรงเรียนอนุบาล รวม ๑๐ ครั้ง ครั้งละ ๒ ชั่วโมง แล้วประเมินพฤติกรรมทางสังคม ๑๔ ชนิด พบว่า ลูกคนที่สองต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่มากกว่า และต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่มากกว่าลูกคนโต หรือคนอื่น ๆ และใช้เวลามากในกิจกรรมที่ต้องทำคนเดียว ตามปกติเป็นคนช่างพูด และแสดงอารมณ์ในด้านต่อต้านมากกว่า ถึงแม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นโค้งจากการวัด ๑๐ ใน ๑๔ อย่าง^๑

โรเซนแบลท และสกอทเบอร์ริก (Rosenblatt และ Skoogberg, 1974) ศึกษากรู่มตัวอย่างจากสังคม ๓๔ แห่ง ต่างวัฒนธรรมกันโดยให้มีผู้ประเมิน (rater) รวม ๔ คน ๒ คนประเมินกลุ่มที่เป็นเด็ก อีก ๒ คนประเมินกรู่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ เกี่ยวกับสิ่งที่เด็กมีอิทธิพลต่อสถานภาพของบิดามารดา เกี่ยวกับประสพการณ์ในวัยเด็กและเกี่ยวกับบทบาทของกรู่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ ผลจากการศึกษาพบว่าลูกคนโตทั้งชายและหญิงมีส่วนเพิ่มความมั่นคงให้แก่ชีวิตสมรสของพ่อแม่ ลูกคนโตมักได้รับการประกอบพิธีทางศาสนา เมื่ออยู่ในวัยเด็กจะมีอำนาจเหนือน้อง และ เมื่อเป็นผู้ใหญ่ลูกสาวคนโตมักจะได้รับ การยกย่องจากน้องมากกว่าลูกสาวคนอื่น ๆ ลูกชายคนโตเมื่อเปรียบเทียบกับลูกชายคนอื่น ๆ แล้ว เขามีอำนาจเหนือน้อง ๆ มีการควบคุมตนเองมากกว่า นอกจากนี้ยังได้รับความยกย่องนับถือ และเป็นผู้นำน้อง ๆ อีกด้วย^๒

^๑McGurk and Lewis, "Birth Order : A Phenomenon in Search of an Explanation," Developmental Psychology 7 (November 1972) : 366.

^๒Paul C. Rosenblatt and Elizabeth L. Skoogberg, "Birth Order in Cross - Cultural Perspective," Developmental Psychology 10 (January 1974) : 48-54.

ฟิลิป คอร์เซลโล (Philip Corsello, 1973) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิดและการรับรู้ของเด็กเกี่ยวกับพ่อแม่ในด้านการให้ความรัก ความมีอำนาจ และการปรับบุคลิกภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนระดับ ๔ ชาย ๙๖ คน และหญิง ๑๐๕ คน จากโรงเรียนประจำกลางคืนสำหรับเด็กชั้นกลางตอนข้างต่ำ ลำดับการเกิดของกลุ่มตัวอย่างจำกัดเพียงลูกคนโต คนที่ ๒ และคนที่ ๓ และเป็นครอบครัวคนผิวขาวเท่านั้น ข้อค้นพบที่มีนัยสำคัญ คือ

๑. ลูกชายคนโตแสดงการรับรู้อำนาจของพ่อแม่ได้สูงกว่าลูกคนที่ ๒ และ ๓
๒. ลำดับการเกิดไม่มีผลต่อการรับรู้ของเด็กหญิง และอำนาจของพ่อแม่
๓. ลำดับการเกิดไม่มีผลต่อเด็กชายและหญิง และการรับรู้ความรักของพ่อแม่
๔. ลูกชายคนโตแสดงการปรับตัวทางสังคมได้สูงกว่าลูกคนที่ ๒ และ ๓^๑

มิลเลอร์ และมารูยามา (Miller and Maruyama, 1976) ศึกษาความสัมพันธ์ของลำดับการเกิดและความเป็นที่นิยมในหมู่เพื่อน โดยการวัดของทางโรงเรียนเกี่ยวกับความเด่นในกลุ่มเพื่อน การเล่น และสถานการณ์การทำงานในโรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง ๑๗๕๐ คน จาก Riverside, California ในด้านสัมพันธภาพและการเล่นกับเพื่อนพบว่าลูกคนอื่น ๆ เป็นที่นิยมมากกว่าลูกคนโต การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาโดยดูจากภูมิหลังทางเชื้อชาติ (ผิวดำ เม็กซิกัน-อเมริกัน และผิวขาว) อายุ (จากชั้นอนุบาลจนถึงระดับ ๖) และเพศ จากการให้คะแนนของครูพบว่าลูกคนอื่น ๆ มีทักษะทางสังคมมากกว่าลูกคนโต^๒

001724

^๑Philip Corsello, "Birth Order and Children's Perceptions of Love Authority and Personality Adjustment," Dissertation Abstracts (December 1973) : 3132-A.

^๒Miller and Maruyama, "Ordinal Position and Peer Popularity," Journal of Personality and Social Psychology 33 (February 1976) : 123-131.

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive)

แอทคินสัน (Atkinson, 1964) ได้คิดทฤษฎีของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ลึกซึ้ง
มาก เขาเชื่อว่า สิ่งกระตุ้นหรือแรงดันที่จะทำให้บุคคลประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์
(Ta) นั้น ขึ้นอยู่กับผลบวกขององค์ประกอบ ๓ ประการคือ

๑. สิ่งโน้มน้าวจิตใจที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ (Ts) ซึ่งได้แก่ผลคูณของ
 - ก. แรงจูงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ (Ms)
 - ข. ความเข้มของความมุ่งหวัง หรือโอกาส (Probability) ที่จะประสบผล
สำเร็จ (Ps)
 - ค. ค่าของสิ่งล่อใจ (Incentive Value) ที่เป็นเป้าหมายของความสำเร็จใน
กิจกรรมนั้น (Is)
๒. สิ่งโน้มน้าวจิตใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (T-f) ซึ่งขึ้นอยู่กับผลคูณของ
 - ก. แรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Maf)
 - ข. โอกาสที่จะประสบความล้มเหลว (Pf ซึ่งเท่ากับ 1 - Ps)
 - ค. ค่าของสิ่งล่อใจที่เป็นเป้าหมายของความล้มเหลว (If ซึ่งเท่ากับ 1 - Is)
ค่านี้ ปกติจะมีค่าเป็นลบ
๓. สิ่งยั่วยุหรือองค์ประกอบจากภายนอก (extrinsic tendency = Text) ซึ่งทำให้
บุคคลเกิดความปรารถนาอยากจะทำกิจกรรมนั้น

นั่นก็คือ เราอาจสรุปทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแอทคินสันในรูปสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned} Ta &= Ts + T-f + Text \\ &= (Ma \times Ps \times Is) + (Maf \times Pf \times If) + Text \end{aligned}$$

^๑ Atkinson, An Introduction to Motivation (New York : D. Van
Nostrand Reinhold, 1966), p. 264.

เอสคาโลนา เฟสติงเจอร์และเลวิน (Escalona, Festinger and Lewin, 1964) กล่าวเพิ่มเติมว่า สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้น จะมีความรู้สึกว่ งานที่ยาก ๆ จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้อยากทำให้สำเร็จมากกว่างานที่ง่าย ๆ ในทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่แอทคินสันกล่าวไว้ นั้น หากจะพิจารณาให้ลึกซึ้งก็จะเห็นว่า ความยากของงานจะมีความสัมพันธ์กับโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ (Ps) กล่าวคือ หากงานนั้นยาก โอกาสที่จะได้รับความสำเร็จ (Ps) ก็จะมีน้อย และเมื่องานนั้นง่าย ๆ โอกาสที่จะได้รับความสำเร็จก็จะมีมาก นอกจากนี้ถ้าเรากำหนดว่า ค่าของสิ่งล่อใจหรือเป้าหมายของความสำเรีจ (Is) กับความยากของงานมีความสัมพันธ์ในแนวคล้ายตามกัน (คือถ้าค่าของ Is มีน้อย ความยากของงานก็น้อย แต่ถ้า Is มีค่าสูง ความยากของงานก็จะเพิ่มขึ้นด้วย) แล้วเราก็อาจสรุปได้ว่า ค่าของ Is กับโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จ (Ps) จะมีความสัมพันธ์กันอย่างผกผัน^๑

เมอร์เรย์ (Murray) ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ หมายถึงความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้ำในการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก็คือ ชอบทำสิ่งที่ยุ่งยากติดต่อกันไปเป็นระยะเวลา ยาวนาน มีความมุมานะ และรู้สึกสนุกกับกิจกรรมนั้น ๆ^๒

แมคเคลแลนค์ (McClelland) ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ หมายถึงความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขัน

^๑ Escalona, Festinger and Lewin, cited by Atkinson, An Introduction to Motivation, p. 244.

^๒ Murray, cited by Donn Dyrne and Marshal L. Hamilton, An Introduction to Personality : A Research Approach (New York : Prentice - Hall, Inc., Englewood Cliff, 1966), p. 246.

กับมาตรฐานอันดีเลิศ หรือพยายามทำดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นเขาจึงเชื่อว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับสูงจะมีลักษณะดังนี้

๑. มุ่งที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพียงเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

๒. มักจะเลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับกำลังความสามารถของตน และจะทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ

๓. คิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จลงได้ด้วยความตั้งใจจริง และทำงานจริงของคน ไม่ใช่เกิดจากโอกาส และไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์

๔. จะทำสิ่งใดเพื่อให้ตนบรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ทำโดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่รางวัลหรือชื่อเสียง^๑

ลินด์เกรน (Lindgren, 1967) เชื่อว่าพฤติกรรมของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นจะมีความทะเยอทะยาน (Ambition), การแข่งขัน (Competitiveness) และมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น (Self-improvement) เป็นรากฐาน^๒

วินเทอร์บอททอม (Winterbottom) กล่าวว่าลักษณะโครงสร้างของครอบครัว หรือคุณค่าทางวัฒนธรรม ที่ต่างกันโดยเฉพาะความแตกต่างของพฤติกรรมของพ่อแม่จะเป็นตัวนำไปสู่ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (need for achievement) สูง หรือต่ำในเด็ก เธอได้ศึกษาพ่อแม่ของเด็กชายในระดับชั้นกลาง ๓๐ คน อายุ ๘ - ๑๐ ปี หลังจากได้ทดสอบความต้องการสัมฤทธิ์ผลของเด็กแล้ว เธอได้สัมภาษณ์แม่ของเด็กเกี่ยวกับการเลี้ยงดู ผลปรากฏว่าแม่ของเด็กชายที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้น มักจะตั้งมาตรฐาน

^๑ เดวิด ซี แมคเคลแลนด์, อ้างจาก มธุรส วีระกำแหง. "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การคิดแบบไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การอบรมเลี้ยงดูในการฝึกให้พึ่งตนเอง และในการยับยั้งการพึ่งตนเองของเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีน ในระดับอนุบาล." (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๕), หน้า ๑๐.

^๒ Henry C. Lingren, Psychology in The Classroom (New York: John Wiley and Sons, Inc., 1967), p. 31.

สำหรับลูกไว้สูง คาดหวังให้ลูกมีพฤติกรรมที่เป็นอิสระมากกว่าแม่ของเด็กชายที่มีแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ นอกจากนี้ก็มักจะให้รางวัลแก่ลูกด้วยความรักอยู่เสมอ^๑ ข้อค้นพบนี้ได้รับการ
สนับสนุนจากโรเซน และแอนเดรด (Rosen & Andrade, 1959) ซึ่งกล่าวว่าแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ พัฒนามาตั้งแต่ยังเด็กโดยเน้นความสัมพันธ์ของแม่และเด็ก จากการศึกษาพบว่า
แม่ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง จะเน้นความเป็นตัวของตัวเอง และมีความคาดหวังให้
เด็กมีผลการกระทำดีถึงขั้นมาตรฐาน โดยการให้รางวัลเป็นบวกเมื่อเด็กกระทำดีสำเร็จ
และให้รางวัลที่เป็นลบ เมื่อเด็กประสพความล้มเหลว ซึ่งมีผลทำให้เด็กมีความต้องการ
สัมฤทธิ์ผลต่ำกว่าแม่ เพราะแม่ได้เสียเปรียบตั้งแต่ยังเล็กจนเกินไป สำหรับแม่ที่มีความ
ต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำก็จะทำให้เด็กมีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำด้วย เพราะแม่ไม่ได้ตั้ง
มาตรฐานการกระทำของลูกเอาไว้ แต่ถ้าหากแม่ปฏิบัติกับลูกด้วยแบบกลาง ๆ ทำให้บรร-
ยากาศในครอบครัวเป็นแบบประชาธิปไตย จะมีผลทำให้เด็กมีความต้องการสัมฤทธิ์ผลใน
ระดับสูง^๒ X

โรเซน (Rosen, 1959) ได้ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่าง
เชื้อชาติต่าง ๆ ๖ เชื้อชาติ คือ แคนาดา อิตาลี กรีก นิโกร ยิว และอังกฤษ ที่นับถือ
นิกายโปรเตสแตนท์ พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่านิยม และวัฒนธรรมมีผลต่อความ
ต้องการสัมฤทธิ์ผล คือมีส่วนช่วยกระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ทั้งยังพบว่า
แต่ละเชื้อชาติ เน้นการฝึกความมีอิสระและความต้องการสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกัน จึงทำให้
เด็กแต่ละกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน โรเซนได้กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

^๑Winterbottom, cited in Alfred S. Alschuler, Developing Achievement Motivation in Adolescents ed for Human Growth. (Englewood Cliffs, N.J. : Editonal Technology Publications, 1973), p.27.

^๒Rosen and Andrade, cited by Alfred S. Alschuler, Developing Achievement Motivation in Adolescents, p. 27.

เกิดจากกระบวนการที่สำคัญอย่างน้อย ๒ กระบวนการคือ

๑. กระบวนการที่พ่อแม่ฝึกลูกเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผล (Achievement training) พ่อแม่ต้องกำหนดมาตรฐานการทำงาน และตั้งเป้าหมายสำหรับเด็กเอาไว้สูง

๒. กระบวนการฝึกความเป็นอิสระ (Independent training) เกิดจากการที่พ่อแม่ได้อธิบายหรือแสดงให้ลูกเห็นว่าพ่อแม่มีความมุ่งมั่นที่จะให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเอง (self - reliance) ให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง (autonomy) ให้รู้สึกตัดสินใจด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง^๑

รัสเซลล์ (Russell, 1969) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในระดับ ๔ โดยใช้แบบทดสอบ California Achievement Test วัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาเลขคณิต ภาษา และการอ่าน ปรากฏว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันสูง^๒ ข้อค้นพบนี้ให้ผลสนับสนุนการวิจัยของเบนดิก (Bendig, 1958) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาที่กำลังเรียนวิชาจิตวิทยาเบื้องต้นจำนวน ๑๑๐ คน ข้อทดสอบที่ใช้วัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

^๑โรเซน, อ้างจากสมศักดิ์ คำศรี "การศึกษาเปรียบเทียบผลการติ - ชม ที่มีต่อความเกรงใจ การรักษาหน้า และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๑๘), หน้า ๑๖.

^๒Ivan L. Russell, "Motivation for School Achievement : Measurement and Validation," The Journal of Educational Research 62 (February 1969) : 263 - 266.

มี ๒ ฉบับ คือ ข้อทดสอบแบบข้อความ ๒๔ ข้อ ของ EPPS กับแบบทดสอบ TAT ผลการวิจัยพบว่าคะแนนจากแบบทดสอบ EPPS มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอิตสูงอย่างมีนัยสำคัญ^๑ X

✓ สำหรับในประเทศไทย รำไพทิพย์ ธีรนิติ (๒๕๑๔) ก็ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปีที่ ๑ ที่กำลังศึกษาในวิทยาลัยครู จำนวน ๒๔๐ คน ชาย ๑๒๐ คน และหญิง ๑๒๐ คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของฮิวเบิร์ต เจ. เอ็ม. เฮอร์แมนส์ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้นพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยประจำภาคต้นปีการศึกษา ๒๕๑๔ ผลของการวิจัยมีดังนี้ ✓

๑. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๒. ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง และกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๓. ระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักศึกษาชาย และหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ^๒

✓ เพื่อนพันธ์ โภกนท (๒๕๑๔) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลใจกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๓๖๗ คน

^๑A.W. Bendig, "Predictive and Postdictive Validity of Need Achievement Measures," Journal of Educational Research 52 (November 1958) : 199 - 120.

^๒รำไพทิพย์ ธีรนิติ. "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๔-๒๗.

ชาย ๑๘๘ คน หญิง ๑๗๙ คน ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความกังวลใจไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
๒. โดยเฉลี่ยแล้วความกังวลใจของนักเรียนทั้งชายและหญิงไม่ต่างกัน
๓. นักเรียนหญิงมีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนชาย
๔. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีความกังวลใจสูงกับนักเรียนที่มีความ

กังวลใจต่ำไม่แตกต่างกัน^๑

แสงเดือน บุญไทร (๒๕๑๔) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับตนกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น จากกลุ่มตัวอย่าง ๓๖๐ คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และปีที่ ๓ อายุระหว่าง ๑๓ - ๑๘ ปี พบว่าคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันในทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ส่วนคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในอุดมคติกับคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และคะแนนความแตกต่างระหว่างตนกับคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่มีความสัมพันธ์กันที่ระดับ .๐๕^๒

✓ ประสาท ปัทมวิงูร (๒๕๑๔) ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และการคิดแบบอเนกนัย จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๘๕ คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ผลการศึกษาพบว่า

^๑เฟื่อนพันธ์ โภกนท. "ความสัมพันธ์ระหว่างความกังวลใจกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๗ - ๒๙.

^๒แสงเดือน บุญไทร. "ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับตน กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๔๙ - ๖๒.

๑. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ต่างก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

๒. เด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกันในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ แต่เด็กชายมีความสามารถในการคิดแบบอเนกนัยต่ำกว่าเด็กหญิง^๑

สมศักดิ์ คำศรี (๒๕๑๘) ศึกษาความสัมพันธ์ของผลการติ - ชม ที่มีต่อความเกรงใจ การรักษาหน้า และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาริทยาลัยครู พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรักษาหน้า และผลของการติ - ชม และการไม่ติไม่ชม ไม่ทำให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของชาย และหญิง และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแตกต่างกัน^๒

ประหยัด ทองมาก (๒๕๑๘) ได้ทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความวิตกกังวล นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง และต่ำกว่าระดับความสามารถ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถ ๑๕๑ คน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าระดับความสามารถ ๑๕๔ คน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง และต่ำกว่าระดับความสามารถมีความวิตกกังวล นิสัยในการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ^๓

^๑ประสาท ปันหังกูร, "ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในวิชาวิทยาศาสตร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการคิดแบบอเนกนัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๕), หน้า ๕๐.

^๒สมศักดิ์ คำศรี, "การศึกษาเปรียบเทียบผลการติ - ชม ที่มีต่อความเกรงใจ การรักษาหน้า และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" หน้า ๔๘.

^๓ประหยัด ทองมาก, "ความวิตกกังวล นิสัยในการเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง และต่ำกว่าระดับความสามารถ" (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๔๘.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลำดับการเกิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างลำดับการเกิด และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผู้ศึกษาไว้พอสมควร โดยเฉพาะในต่างประเทศ ผลการวิจัยมีทั้งสนับสนุน และคัดค้านกันเอง ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

แมคเคითน (Mckeithen, 1965) ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตหญิงปริญญาตรี ๔๔๔ คน ให้ทำแบบวัดบุคคลิกภาพ EPPS เพื่อศึกษาความแตกต่างของบุคคลิกภาพของลำดับที่การเกิดต่าง ๆ พบว่าในด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผล, ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง และความต้องการไมตรีสัมพันธ์ มีความแตกต่างที่เชื่อมั่นได้ทางสถิติเพียงเล็กน้อย ($p < .๔๕๔๔$)^๑ ซึ่งตรงข้ามกับฟาร์เลย์ (Farley, 1967) พบว่าจากการให้นักศึกษาชาย ๔๔ คน ทำแบบสำรวจ Mandler - Sarason Test Anxiety Scale และแบบสำรวจความต้องการสัมฤทธิ์ผลจาก EPPS แล้ว ผลก็คือไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระหว่างลำดับการเกิด^๒

ในปีเดียวกันนี้เองแซมซัน และแฮนคอก (Sampson and Hancock, 1967) เก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมซึ่งมาจากครอบครัวที่มีพี่น้อง ๒ คน จำนวน ๒๕๑ คน ซึ่งถูกทดสอบการทำตามเกณฑ์ของกลุ่ม และให้ทำแบบสำรวจ Mandler - Sarason Test Anxiety Scale และ EPPS ซึ่งคิดคะแนนเฉพาะด้านความต้องการสัมฤทธิ์ผล ความต้องการไมตรีสัมพันธ์ และความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ลูกคนโตมีความต้องการสัมฤทธิ์ผล และความต้องการเป็นตัวของตัวเองสูงกว่า มีแนวโน้มที่จะได้คะแนนแบบทดสอบความวิตกกังวลต่ำ ลูกชายคนโตจะทำตามกลุ่มมากกว่าลูกคนที่ ๒

^๑Mckeithen, cited by Schooler, "Birth Order Effects : Not here, not now," p. 170.

^๒Farley, cited by Schooler, "Birth Order Effect : Not here, not how," p. 170.

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังให้ข้อสังเกตว่าในครอบครัวที่มีลูก ๒ คน ซึ่งมีพี่ชายหรือมีน้องสาว จะมีคะแนนความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าคนที่พี่น้องชาย หรือพี่สาว ซึ่งข้อมูลยังแสดงว่าการมีน้องสาวหรือพี่ชายจะเป็นตัวกระตุ้นให้มีพัฒนาการทางสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าการมีน้องชายหรือพี่สาว^๑

อาดัมส์ และฟิลลิปส์ (Adams and Phillips, 1972) ได้ทำการวิจัยสนับสนุนแชมป์และแฮนคอค โดยการศึกษาระยะเวลา ๒ ปี เกี่ยวกับเด็กชั้นประถมศึกษา ๓๗๐ คน เพื่อหาความแตกต่างในด้านแรงจูงใจ สัมฤทธิ์ผล และสติปัญญาระหว่างลูกคนโต และลูกคนอื่น ๆ ผลปรากฏว่าลูกคนโตมีคะแนนสูงกว่าลูกคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านแรงจูงใจ สัมฤทธิ์ผล และสติปัญญา แต่เมื่อความแตกต่างในระดับแรงจูงใจของทั้ง ๒ กลุ่ม ถูกควบคุม ความแตกต่างอื่น ๆ ที่พบก็หายไปด้วย ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแรงจูงใจ^๒

กลาส, นิวลิ่งเจอร์ และบริม (Glass, Neulinger and Brim, 1974) ต้องการทดสอบว่าลูกคนโตและลูกคนเดียนั้น เติบโตกว่าลูกคนอื่น ๆ ในด้านความสามารถในการอ่าน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงได้รวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับ ๑๐ - ๑๒ จำนวน ๒๕๒๓ คน จากโรงเรียนมัธยม ผลปรากฏว่าลูกคนโตและลูกคนเดียนั้นมีความ

^๑Edward E. Sampson and Francena T. Hancock, "An Examination of Relationship Between Ordinal Position, Personality and Conformity : An Extension, Replication and Partial Verification," Journal of Personality and Social Psychology 5 (April 1967) : 398 - 407.

^๒Russell L. Adams and Beeman N. Phillips, "Motivational and Achievement Differences Among Children of Various Ordinal Birth Position," Child Development 43 (March 1972) : 155.

คาดหวังทางการศึกษาสูงกว่าลูกคนอื่น ๆ ($p < .01$) แต่ผู้วิจัยได้ย้ำว่าข้อค้นพบนี้ใช้ได้กับครอบครัวที่มีภูมิหลังทางครอบครัวในฐานะเศรษฐกิจสังคมชั้นสูงเท่านั้น^๑

จากข้อค้นพบดังกล่าวทั้งหมดนี้ทำให้ผู้วิจัยคิดว่าลูกคนโตน่าจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ ทั้ง ๆ ที่มีผลงานวิจัยค้ำกับงานวิจัยที่กล่าวมาแล้ว เช่นงานวิจัยของโรเซนเฟลด์ (Rosenfeld, 1966) ซึ่งทำการวิจัย ๕ ครั้ง ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนและนักศึกษาทั้งชายหญิง แต่แต่ละครั้งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า ๔๐ คน การศึกษานี้สร้างขึ้นเพื่อทดสอบความแตกต่างของลำดับการเกิดในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่มีผลจากการทดสอบครั้งใดเลยที่สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่าลูกคนโตมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ และการทดสอบสมมุติฐานที่ว่าลูกคนโตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ นั้น ส่วนใหญ่ถูกปฏิเสธทั้งสิ้น^๒ เช่นเดียวกัน มาลา วิรุฒานนท์ (๒๕๑๕) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบการเรียนรู้และการเลี้ยงดูลูกในด้านการฝึกให้พึ่งตนเอง กับในด้านการยับยั้งการพึ่งตนเอง ในส่วนที่

^๑David C. Glass, John Neulinger, Orville G. Brim, "Birth Order, Verbal Intelligence, and Educational Aspiration," Child Development 45 (September 1974) : 807 - 811.

^๒Howard M. Rosenfeld, "Relationships of Ordinal Position to Affiliation and Achievement Motives : Direction and Generality," Journal of Personality 34 (December 1966) : 467 - 480.

เกี่ยวกับลำดับการเกิดนั้นพบว่า แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของลูกคนแรก และลูกคนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งกลุ่มนครหลวง กลุ่มต่างจังหวัด และเมื่อรวมทั้ง ๒ กลุ่ม ^๑

✓ ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายทั่วไป

เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในระหว่างลำดับการเกิดที่ต่างกัน

ความมุ่งหมายเฉพาะ

๑. เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ของลูกคนโต และของลูกคนอื่น ๆ
๒. เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างชาย และหญิง

✓ สมมุติฐานในการวิจัย

๑. ลูกคนโตมีแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าลูกคนอื่น ๆ
๒. แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างเพศชาย และหญิง ที่อยู่ลำดับการเกิดเดียวกัน ไม่แตกต่างกัน

^๑ มาลา วิรุฒานนท์, "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบการรับรู้และการเลี้ยงดูลูกในด้านการฝึกให้พึ่งตนเอง กับในด้านการยับยั้งการพึ่งตนเอง เปรียบเทียบกับเด็กในนครหลวงกับเด็กในต่างจังหวัด ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑" (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๑๕), หน้า ๑๒๔-๑๓๐.

ขอบเขตของการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ - ปีที่ ๕ อายุระหว่าง ๑๕-๑๘ ปี ในโรงเรียนรัฐบาล ๒ แห่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา เฉพาะใน กรุงเทพมหานคร ทั้งชายและหญิงจำนวน ๓๐๐ คน แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม กลุ่มละ ๗๕ คน คือ กลุ่มลูกชายคนโต กลุ่มลูกสาวคนโต กลุ่มลูกชายคนอื่น ๆ และกลุ่มลูกสาวคนอื่น ๆ ทุกคนต้องมาจากครอบครัวที่มีลูก ๒-๔ คน

๒. ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้คือ ลำดับการเกิดและเพศ เป็นตัวแปรอิสระ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรตาม

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ไม่ได้คำนึงถึงตัวแปรบางอย่าง เช่น สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เพศของพี่น้อง อายุของพี่น้อง ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับสติปัญญา อาชีพของบิดามารดา ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ อาจมีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับการเกิด หมายถึงตำแหน่งที่ต่อเนืองกันของบุคคลในระหว่างพี่น้อง ในที่มีมี ๒ ลำดับ คือลูกคนโต และลูกคนอื่น ๆ

ลูกคนโต หมายถึง ลูกคนที่ ๑ ของครอบครัว

ลูกคนอื่น ๆ หมายถึง เด็กที่ไม่ใช่ลูกคนโต หรือลูกคนเดียว

ในที่นี้หมายถึง ลูกคนที่ ๒ คนที่ ๓ คนที่ ๔ ฯลฯ

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำในการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้

วิจัย หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ - ๕ ทั้งชาย และหญิง จากโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา อายุระหว่าง ๑๔ - ๑๗ ปี ทุกคนมาจากครอบครัวที่มีลูก ๒ ถึง ๔ คน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบิดามารดา ในการอบรมเลี้ยงดู และทำความเข้าใจบุตรของตน
๒. ทำให้นักการศึกษาได้เห็นแนวทางในการสร้างเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กให้สูงขึ้น
๓. การวิจัยครั้งนี้ อาจจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องลำดับการเกิดในแก่มุมต่าง ๆ กว้างขวางยิ่งขึ้น